

ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР

◆ № 90 ◆

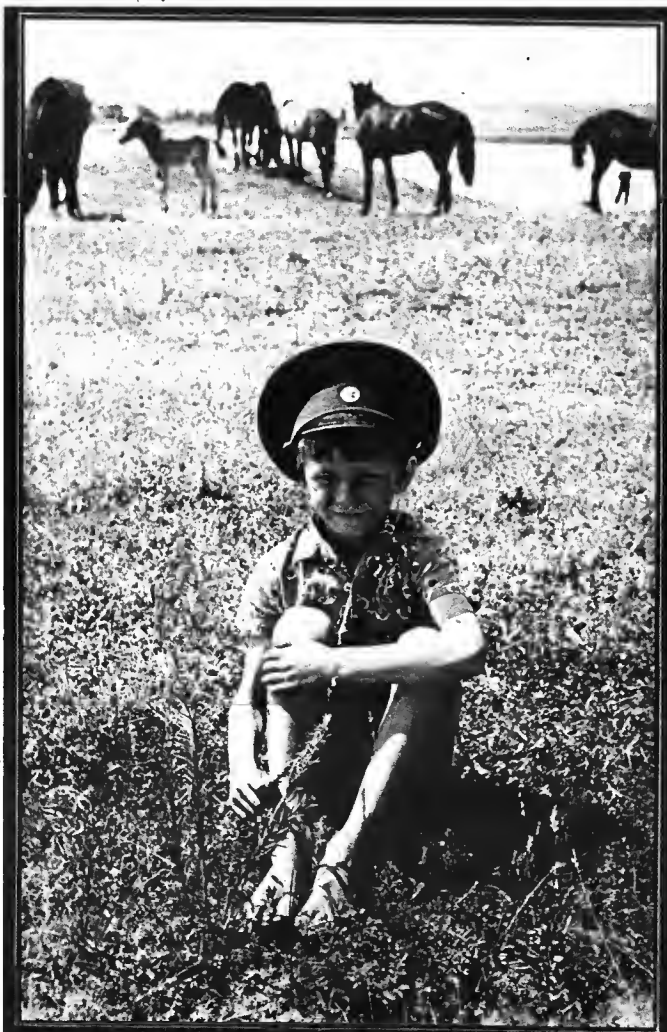
Понеділок, 13 травня 1991 року

◆ Ціна 10 коп.

МУНДИР ДЛЯ КОТИ- ГОРОШКА

така педагогічна заковика, вона стосується ігор у війну. Кажуть: годі, давайте терпеливо випустити іграшкову зброю, це псує дітей, давайте критикувати кіно про війну і про Штірліца, бо насправді воно все не так... Що ж, тоді варто було б заборонити, скажімо, й псевданоказку в Котигорошка, бо то — теж про війну і, якщо казати, не відповідає реальності від початку до кінця. Як же бути? А так, як в. Бо діти, якщо придивитися, грають зовсім не у війну, вони грають у те, чого в людини не буває жодна війна. Згадаймо того ж Котигорошка. Чому він живе так довго? Тому, що потрібен. А ще тому, що дорослим ніколи не спадало на думку втручатися в його військові ігри, присвоювати йому маршальське звання чи переозброювати чимось сучаснішим, аніж булава. Отож, нехай діти граються у війну. Аби лиш не плакали.

Фото Олександр КРЕМКА.
(Закінчення на 9-й сторінці).

У ЧОРА Судова коллегія у кримінальних справах Верховного Суду на прохання Президії Верховної Ради УРСР розглянула питання про заповітний захід щодо підсудного С. Хмарі.

Депутата Степана Хмару звільнено з-під варті.

М ИМУДОГО рому населення Естонії скоротилося на чотири тисячі чоловік. В першу чергу це пов'язано з зникненням природного приросту. За даними департаменту статистики, порівняно з 1988 роком народжуваність у республіці зменшилася майже у 2,2 рази. Друга причина — це обмеження в їзді в Естонію жителів інших республік СРСР, а також «заохочення до репатріації невинного населення».

У ДЕРЖКОМПРАЦІ Туркменської РСР розроблено проєкт, який передбачає створення республіканського фонду сприяння зайнятості та соціального захисту населення від безробіття. Уже зараз, перед переходом на ринкову економіку, внаслідок спотвореної структури республіканського господарства, яке має сировинний характер, сотні тисяч жителів Туркменістану не зайняті у суспільному виробництві.

В ЕРХОВНА Рада Киргизстану прийняла на території цієї республіки дію постанови Ради Міністрів СРСР 1990 року «Про затвердження переліку міст і районів Радянського Союзу, відвідування яких заборонено для іноземних громадян». Рішення киргизського парламенту стосується головної ісламської області. Та пер вона відкривається для зарубіжних туристів і діючих людей. Згідно з повідомленнями, до нів вже прибула перша група американських бізнесменів, які бажають створити тут спільні підприємства по переробці сільгосппродукції та будівництву готелів.

КРИМ ДУБА НЕ ЗРУБ'ЄШІ

Після тривалих сніг народні депутати України знову з'їздилися в Києві, щоб продовжити працю сесії Верховної Ради України, на якій запроваджено прийняти іншу законів, які б послідовно утверджували державний суверенітет республіки.

Як завжди, сесійним зібранням передувало засідання Президії Верховної Ради. Згодом було обговорено і прийнято Закон УРСР «Про захист прав споживачів», в таковому почалися дискусії навколо проекту Закону «Про обмеження монополістичної діяльності та розвитку конкуренції».

Ніщо нам сьогодні так не потрібно, як громадський спокій і злагодженість, рівна робота. Екшнорія від так загрози розбиття солідарності, яку йдуть силами, прагнуть продемонструвати в роздутих лідери окремих партій, спрямовуючи їх тільки на рубіння в кінці, даючи, прохати навіть у тих, хто хотів добре пограти рукам на цьому. Слабеньку, хвору економіку страйків це більше підсилює, і тепер ми чуємо то тут, то там, як важко їм стає латувати роботу фабрик, заводів, навіть підприємств села.

У яку суму і в якій витраті вилася «радість» мітингів і страйків, ми ще дізнаємося. А ось на засіданні Президії пролунала думка суто політичного характеру: ми в складній ситуації щодо дальшого просування слова про реальний суверенітет. Ми не довели до кінця формування банківської системи. Ми не діє Закон про зони економічної діяльності. Крім

сиромих перемог над центральною системою управління, виникає й так запитання: як можуть добре діяти економічні закони, коли крізь саму економіку? Отже, геть чарів, суспільний розбрат. Якщо ми хочемо мати незалежну, сильну державу, давайте засудувати рукави і сітки, будувати, планувати, виробляти. Той, хто сіє розбрат, тільки на словах патріот України.

Звісно, на цьому шляху Президія Верховної Ради не могла обійти камінь, об який спотикалися уже не один місяць народні депутати — кримінальну справу С. Хмарі. Ось і в першій тривалій не обійшли нас досадного інциденту, коли кілька тисяч демонстрантів, на чолі яких шлі дівки народні депутати, розпочали пошукову дію на Лук'янівській в'язниці з вимогою звільнити заарештованого депутата. Правда, член Президії Верховної Ради Д. Павличко пояснював це так: якщо в пер-

ших лавах демонстрантів не йшли саме вони, депутати, невідомо, чи закінчилися ці «прийоми» мирно.

Заключалася ця гостра розмова чітким і серйозним попередженням Голови Верховної Ради Л. Кравчука: «Член Президії Верховної Ради, якщо уособлює собою вищу державну владу, її повинна завжди відповідати за свої дії, інакше яніася крок. І Верховна Рада давніше рішучу оцінку діям депутатів, які а до чвар і дестабілізації обстановки».

На засіданні з заявою вступив голова президенту К. Ізмієв з питань правопорядку та боротьби із злочинністю. Л. Кравчук. Останнім часом, сказав він, на його візиту — докладає членів тиск членів кримінової організації Руху з того, щоб вони вилінули на посаду Бродягу. Обурюючи у справі С. Хмарі. Він задоволює від тих, хто може вилінувати від стрийських руківців, припинити ці дії, а депутати політичних реєстрів і зашкити в споміні його батьків.

Про цьому він зазначив, що на даний момент піднятою голови криміналі екстремістськи сили. Саме вони прагнуть переіменувати в себе депутата. Якщо Марі на вулицю Степана Бандери, встановити пам'ятку стелу «С. Хмарі».

Недавно так затримала група молодіжців з гранатами та іншою зброєю з наїлейністю на поліцейські дії.

Що ж стосується справ С. Хмарі, то було запропоновано, зв'язуючи на фізичний стан арештованого, прохати Верховний суд України звільнити арештованого за відсутності підстави за відсутності звільнення з під арешту на час, коли почнеться слухання справ.

Зрештою, після обговорення цієї ситуації Президія Верховної Ради зійшлася саме на такому рішенні і поручила Л. Кравчука довести його до Верховного суду УРСР.

Після першої перерви Л. Кравчук доповідав про рішення депутатів України про зустріч з Верховним судом з приводу цього питання, де до нього дія звернення Президії Верховної Ради було розглянуто.

А на пленарному засіданні зранку було прийнято Закон «Про захист прав споживачів». А далі засідання про уряд УРСР В. Урличук зробив доповідь про проект Закону УРСР «Про обмеження монополістичної діяльності та розвитку конкуренції» і відповів на запитання п'ятуго.

Анатолій КРАСЛАНСЬКИЙ, парламентський оглядач.

КОЖНОМУ... ПО ВОРОВАГО?

Юнкосного лагів в основу вступу про необхідність створення національного банку, власних грошей, економічної, екологічної та сільськогосподарської програми як невід'ємного атрибуту нашої державності.

Слудаючи були пропозиції Арсена Зинченка про нагальну потребу в підготовці банкірів, бізнесменів, менеджерів. Адаже для того, щоб нас не обмародували на кожному кроці, коли Україна вийде на міжнародну арену як самостійний суб'єкт, яке нині сль іється інтенсивну підготовку спеціалістів різних галузей економічної діяльності.

Мало себе проголосити суверенною державою, обидно, що іні інізнали Україну як тану — ця теза досить часто звучала з уст промовців. І, як підкреслював у своєму виступі Володимир Горинь, котрий детально висловився на міжнародних аспектах та перспективах України щодо інтеграції в європейський держав, основною умовою нашої державності повинен стати контроль над власними територіями. Саме за цієї умови інші держави визнають наш суверенітет. Словом, дискусію прийшли до висновку, що зародження державності має сліди відомитися від пошуків ворогів серед своїх співвітчизників. Підтвердженням цього мо-

жуть бути й думки, висловлені народними обранцями після закінчення диспуту.

Олександр Мороз: Таких зустрічних кроків, як сьогоднішній, в роботі депутатів можна знайти небагато. Але сьогодні вони необхідні. Значить, треба було залучити ширше коло депутатів, саме атмосфера — довго і конструктивна — змушує того, хто стоїть за трибуною, бути розумнішим і більш тактичним, ніж в інших випадках. Але ми не можемо образити когось з присутніх. Більше того, такі зустрічі потрібні не тільки для депутатської аудиторії, а й для всього нашого суспільства. Не шукаймо винних, а шукаймо вихід.

Ігор Юнкоский: Зустріч засідання, що на подібних зібраннях головним є не бажаючі одержати верх над опонентом на словесах, а пошуки конструктивних моментів у процесі державного будівництва. Ми такі пропозиції й вислунали кожен з обох боків. На жаль, мені з особистого прання відомо, що в наслідок зустрічі ніколи не з'явилася жодна зустріч. Якщо ж зустріч зібрання завжди закінчувалася «жорстокими» деклараціями, які нікому не припадали корісті. Це зустріч продемонструвала та коні, як багато мудрих людей є в нашому парламенті. Якби вони конструктивно поспілкувалися, то ми зможемо

зробити багато доброго для України.

Юрій Щербак, народний депутат СРСР: Диспут засвідчив, що всі депутати є осередком для еднання на шляху до суверенітету. Такі диспути мають бути і частішими, і довгими, і дискусійними. Предметом обговорення можуть стати аргументи політика суверенної України, адміністрації, і навіть стратегії і тактики певного періоду, міжнародні відносини тощо. Треба ширше залучати членів, фахівців, знайомих з усім іншим, а не шлях до неї, треба пройти метр за метром, крок за кроком, без потрясінь. Крім того, такі форуми мають передувати прийняттю серйозних документів. Пільня пільня детально обговорення проблем за круглим столом, за круглим столом можна виходити з пропозиціями на сесію парламенту, на людські зустрічі, на сесії парламенту. Як дискусію Української Республіки в Харкові і про Центральну Раду в Києві, але, на шість, нині ситуація в Харкові не підходить до цього. І народка Рада не засідає у Львові, а більшість — у Дніпропетровську. Сьогодні всі сидять за одним столом, і це великий історичний шанс для України.

Василь ТУТІЯ, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Одразу ж після передачі прання служб економічного журналістів, які за адресами адресами прання. І результати розглянуто в обласному управлінні по торгівлі, у відділі економіки обласного оперативного загону.

Відгукується на тривалу поїздку, вирішено провести на наступній сесії обласної Ради. Георгій ДОБРОТВОРЕЦЬ, Одеса.

Життя Рад

«у Будинку на Троїцькій»

вдіють 70—80 жителів міста й області.

Недавно відбулася розмова радіослухачів із заступником голови обласної Ради Б. Стрелецьким. Тема — необхідність соціального захисту, умов підвищення ціни, інфля-

ції. Встановили в ситуації теперішньої економіки ми таке становище. Найбільше обурення викликала акція на цінах. У різних магазинах на одні й той же товар кожен нарікає на різні ціноутворення, нема ціни, продає зловинажув...

Голос України

Засновник —
Верховна Рада
Української РСР

Адреса редакції:

УРСР, 25-02-47
Київ, вул. Нестерова, 4

Телефон
редакції газети:

приймальня —
441-92-11

Відповідальний
секретар —
441-92-63

Заступник
норіслю —
441-60-22

Відділи:
парламентський —
441-04-52
441-04-64

ліста — 441-82-05,
441-29-64

економік — 441-88-07,
аграрник — 441-60-12

мисленісний —
441-91-20

охрані здоров'я —
441-88-06

соціально-пільні —
441-88-05

акопії — 441-88-69,
культури — 441-88-44

спорту — 441-88-08,
інформаційні —
441-61-13,
441-60-20

історії України —
441-88-62

вісничих питань —
441-88-52

реклами — 441-09-44

бухгалтерія —
441-84-90

Рукописи
не повертаються
і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 164.300

Передплата ціна на рік
19 руб. 80 коп.

Газета виходить
5 разів на тиждень.

У авторі на 8 сторінок,
у секретаря, чотирьох,
п'ятих, шістьох, семих,
на 6 сторінок.

Інопланетяни?

ХОР ШУКАЄ СПОНСОРА

Де дадуть платний концерт,
де ввипитують спонсорів.
Але частіше у відповідь їм
лише безпорадно розводять
руками.

Спонсора зрозуміти мож-
на: він платить за рекламу.

А хорове ж мистецтво не страдало, не має масового глядача. От і залишається на узбіччі, як спорні придумки роки. І благодійний іон церкві колективу, приурочений річницю чорнобильської катастрофи, що відбувся в Київському залі Будинку спілоном у Москві, ще раз підтвердив байдужість державних організацій до справжнього мистецтва. Та й не тільки їх.

— Ще задовго до цієї поїздки, — розповідає Аїда Набіва, — ми звернулися по допомогу до державного сільськогосподарського банку, щоб хоча б чимось нам допомогти. Але безрезультатно. Поїздки частково профінансували головні управління культури Київського мисьляничину. Решту грошей зібравали бачки хористів.

Принесли дедуки...

Республика Беларусь

Володимир ТЕТЕРУК,
спеціальний кореспон-
дент «Голосу України».

- На щастя, на добро

ВИБУХ У САСОВІ

До загадкового вибуху в Сасові області, про який в середині квітня газети, причетні ні. Тану версію член Харківської логів О. Клафас.

Для цього Олені Панаєвичівні вдалося віджити такі місця пригод. Вона застосувала свій метод аналізу побудований на аміровізації енергії, яку, на її переконання, містять опубліковані в пресі фотографії, теїстичні графіки. Призناється, зороспокейде "Україноформу" (за її думкою, різниця) із роздумів недовірлив спостерегів, як м'ялтий у руці Олені Панаєвичівні починав читатись над фотографією "Комсомольської правде". На прямок обертання дас змогути в думку уфолога, судити про характер енергії (згідно з її думкою, Рідні газетних повідомлень Сасова вона перетворює графіки, в потім визначає енергію одержаних кривих.

Містика? Можна сказати: Та ось я читаю відгуки Олени сандра Федоровича Пугача, провідного наукового спеціаліста Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР про попередню роботу харків'янки, яку він відносить до ряду науковців. Тоді Олена Пугач навідала за допомогою подільних графіків запропонувала свій варіант розшифрування

загадкового повідомлення вигляді кабору склєдів і слїд якї телепатично було прийнято у відомому «м-сьомо тринутку» Пермської області. О. Клафас увелїна, що ікоплакетянї тоді передали нам у такий спосіб інформацію про характер блїсну їхньої зоряної систєми.

Так що повістю відкида-
ти версію колішньої викли-
дач ки азуу не можна. Олен-
а Панасіна вважає, що в Со-
сові зловмисники готували
вибух для виведення з ладу
нафтобаз. Для цього під со-
літру було закладено снаряди.
дн. НЛОнавті вирішили за-
пробігти нещастю. Саме в мо-
мент виключення, снарядів
ми виділялась величезна
кількість енергії, яка і при-
вела до утворення воронки
незвичайної форми

За повідомленнями з мі
ця події, відомо, що рі
озан не піддається траді
ційним поясненням — фор
воронки, хрестовидний х
рактир діл виховної хви
Проблемою зайнялися сп
ціалісти «Союзуфрантис
У світі цього версія хар
в'янн заслуговує на уваг
Олена Панасівка готова з
пропонував свої матеріал
співпрацям для детальн

В. ФОМЕНКО,
кор. Укрінформу.

— Ні пуху ні пера

МИСЛИВСЬКА ОЛЕНЕФЕРМА

Лісова фауна житомирського Полісся збагатилася новими мешанцями — плямистими оленями. Заслуга в цьому юнацького мисливського господарства, розташованого у лісових угіддях Житомирського. Державного лісового господарства району І Червоноармійського району. Тут до комплексу акліматизації звірів і, крім того, завезені з інших країн, в тому числі з Польщі, олені, які будуть розводити в лісових угіддях району.

Їх у чотирьох багатогемних волъєрах. Тваряня дос-
прижилися на новому міс-
і вже дали потомство. Час-
ну з них випущено на ліс-
угіддя. Створено також о-
кефему, ка базі ямої за-
чатково до сїєї прибут-
вий промисел по заготів-
пантів.

Григорій ШЕВЧЕНКО
журналіст
Житомирська область.

Держава і культура

ПУГАЄ СПОНСОРА

р-хлопчиків
аворожував,
истотою сві-
безпосеред-
Навіть у пі-
гастролери
ино завойо-

— перева-
ннає. І ось
з «Давноч-
а багатьох
у числі й
перейшли в
у хорову
Ревущого.
реба вітати.
ний обдаро-
виконавець,
аного віку,
а з дитячого
Ось твк і
хорова
ня в поно-
муться тра-
вкннання
Так, як це
и впродовж
ний націо-
кривав сві-
нашу мову,
ивн такої

і, — каже
ловий дн-
Вперше за
нам пообі-
на розвиток
карбованців
27 тисяч пі-
решта —
потреби.

но, також
вни руки...
а добро

Володимир ТЕТЕРУК,
спеціальний кореспон-
дент «Голосу України».

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

а добро

Інопланетяни!

ВИБУХ
У САСОВІ

До загадкового потужного вибуху в Сасові Рязанської області, про який повідомили в середині квітня центральні газети, причетні інопланетяни. Таку версію висунула член Харківської секції уфологів О. Клафас.

Для цього Олені Панасівні не довелося виїжджати на місце пригод. Вона застосувала свій метод аналізу, побудований на вимірюванні енергії, яку, на її переконання, містять опубліковані в пресі фотографії, тексти, графіки. Признатися, кореспондент Укрінформу (за освітою фізико-хімік) із зрозумілим недовір'ям спостерігав, як маятник у руці Олені Панасівні починав обертатися над фотографією в «Комсомольській правді». Напрямок обертання дає змогу, на думку уфолога, судити про характер енергії — позитивної або негативної. Рядки газетних повідомлень з Сасова вона перетворює в графіки, а потім визначає енергію одержаних кривих.

Містика? Можна сказати. Та ось я читав відгук Олександра Федоровича Пугача, провідного наукового спеціаліста Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР про попередню роботу хврик'яки, яку він відносить до рангу наукових. Тоді Олена Панасівна за допомогою подібних графіків запропонувала свій варіант розшифрування загадкового повідомлення у вигляді набору складів і слів, які телепатично було прийнято у відомому «м'яському трикутнику» Пермської області. О. Клафас упевнена, що інопланетяни тоді передали їй у такий спосіб інформацію про характер блиску їхньої зоряної системи.

Так що повністю відкидати версію колишньої викладачки вузу не можна. Олена Панасівна вважає, що в Сасові зловмисники готували вибух для виведення з ладу нафтобаз. Для цього під селі було закладено снаряди. НЛОнавти вирішили заробігти нещастю. Саме в момент вилучення скарядів ними виділилася величезна кількість енергії, яка і призвела до утворення воронки незвичайної форми.

За повідомленнями з місця події, відомо, що ряд ознак не піддається традиційним поясненням — форма воронки, хрестовидний характер дії вибухової хвилі. Проблемою зайнялися спеціалісти «Союзуфодентру». У світлі цього версія хврик'яки заслуговує на увагу. Олена Панасівна готова запропонувати свої матеріали спеціалістам для детального вивчення.

В. ФОМЕНКО,
кор. Укрінформу.

Ні пуху ні пера

МИСЛИВСЬКА ОЛЕНЕФЕРМА

Лісова фауна житомирського Полісся збагатилася новими мешканцями — плямистими оленями. Заслуга в цьому юанатського мисливського господарства, розташованого у лісових угіддях Житомирського. Держинського і Червоноармійського районів. Тут діє комплекс акліматизації звірів і птахів, завезених з інших країв.

Кілька років тому сюди і завезли оленів, розмістивши

їх у чотирьох багатогектарних волерах. Тварини добре прижилися на новому місці і вже дали потомство. Частину з них відпущено на лісові угіддя. Створено також оленеферму, на базі якої започатковано досить прибутковий промисел по заготівлі пантів.

Григорій ШЕВЧЕНКО,
журналіст,
Житомирська область.

ВІН ЗНАВ БУЛГАКОВА

15 травня — 100-річчя з дня народження великого російського письменника Михайла Булгакова. Мало залишилося людей, котрі знали його особисто. Один з них живе у Харкові. Це Яків Борисович Ломбард, пенсіонер, автор понад 300 гумористичних мініатюр. Михайла Панасовича пам'ятає ще з тих років, коли маловідомий лікар друкував перші літературні проби у місцевій газеті на цупкому сірому папері.

У 20-х роках сім'я музикант-тромбоніста київської опе-

Пам'ять

ри Бориса Ломбарда олімпіада у Владикавказі, в тісній кімнатці двокозової споруди з гучною назвою «Гранд-отель».

— Мій батько був талановитим музикантом, цікавим співрозмовником. Мабути, тому з ним завів дружбу 30-річний лікар Булгаков, — розповідає Яків Борисович. — Маленький він був, але що запам'яталося, та й років стільки минуло. Пригадую, що Михайло

Оланасович часто до нас приходив, довго розмовляв з батьком, не забував і мене. Не знаю, як йому, а мені було цікаво сидіти у нього на колінах.

Пізніше київський тромбоніст став прообразом героя одного з перших оповідань великого письменника. А до київського будинку — музею М. Булгакова на Андріївському узвозі Яків Борисович передав найцінніше, що має, — фотографії того часу.

Микола КОСИН,
журналіст.

Харків.

Реалії

А НА ДЕСЕРТ — ДОТАЦІЯ

Рада трудового колективу Одеського морського торгового порту вирішила хоча б частково компенсувати своїм працівникам зрослі витрати на обіди. Підхід тут, правда,

диференційований: якщо кожному докеру доплачується шодня по півтора карбованця, то решті — лише по карбованцю. Відповідно до м'язових зусиль, так би мо-

вити. А морякам портфлоту, які й до цього харчувалися за «казенний кошт», вартість обідів збільшено вдвічі. В цілому ж загальна сума дотації за рік наблизилася до 1,4 мільйона карбованців.

Ще більше — 1,7 мільйона карбованців — виділив на «харчові» дотації Іллічівський судноремонтний завод. Часткову компенсацію щоденних витрат на громадське харчування запровадили також порт «Южний», Одеський судноремонтний завод імені 50-річчя Радянської України, ряд інших підприємств Чорноморського морського пароплавства.

— Пообідати на так звану дотацію, звичайно, не вдається, — нажуть чорноморці, — та на десерт поки що вистачає.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент
«Голосу України».

Одеса. Мал. Вікторії ГЛАЗОВОЇ.

О люди, люди...

«... — Хороши, ну, а для чого ти отничивал гайку?»

— Чаво?

— Ты это свое «чаво» брось, отвечай — чаво: для — ты отничив — гайку?

— Коли б не нужна была б, — не отничивал, — хриплет Денис, косясь на потолок.

А. П. ЧЕХОВ, «Злоумышленник». (Рік 1885, період розвинутого капіталізму в Росії).

— Ну, добре, а для чого ти зривав ізоляційну діуралеву обшивку з теплотраси?

— Якби була не потрібна.

ДАЛЕКО
ВТЕКЛИ?

не зривав би, — відвертає очі бік мешканець Ровно Валерій М.

— Потрібна? Для чого? Аж дев'ять квадратних метрів?

— Клітку для курчат хотів оббити, щоб хижак який не заліз...

— Та ти ж розламав ізоляційну обмотку! Тепло втікає! Це ж злочин!

Не достукався

ОСТАННЯ ПУТЬ В НІКУДИ

В. Гомілко, директор комбінату комунальних підприємств, вмирати жителю Дніпропетровська найближчим часом не рекомендується: через місяць-півтора місяця для захоронення в місті не буде. Півсотні «безгоспних» і три офіційно діючих цвинтарі на околицях переповнені. А виникла проблема не сьогодні...

Три роки В. Гомілко ступався у всі двері. Валерій Семенович познайомив мене з текстом листів, де стоять підписи колишніх голів облвиконкому Ю. Бабича та С. Стежка, керівників інших інстанцій. А тим часом територія поховань щороку збільшується на 12—15 гектарів, останих, Сурсько-Литовське

кладовище на грані переповнення.

Мали намір розширити цвинтар Нове Ключо за рахунок земель радгоспу «Нижньодніпровський» — зібралася громада з протестом, підкріплена рішенням документом райради. Велн переговори з радгоспом імені Леніна — а щоб відшкодувати втрачені землі, домовлялися з господарством Снеліньківського району. Теж не вийшло. Планували розширити єдине діюче кладовище — Сурсько-Литовське за рахунок вилучення 50 гектарів у радгоспі імені КНРС. Той заломив ціну: крім належної грошової компенсації (яка радгоспу не дісталася б) поставити два кілометри труб та на 500 тисяч карбованців

заасфальтувати доріг. На такий подвиг комбінат неспроможний...

Дефіцити не обминули і похоронну сферу: сьогодні вбиті горем люди вимушені проводити цілі кампанії, щоб поховати родичів. Не вистачає тканин та матеріалів, не вистачає паперу для вишків...

Шановні товариші з обласної та міської Рад! Нагадаю вам слова з одного хорошого роману: похоронні ритуали не для мертвих, вони потрібні живим — аби кожен вірив, що і його вшанують, проводжаючи в останню путь...

Микола САМАРСЬКИЙ,
Дніпропетровськ.

ЕКСТРА

Кілька місяців «Вестник» до надрукування екстраенса в мілу Жукова, ді були зокре «В» послуж Л. Жукова, ступання й ванна бр бронхитів, ст вого діабету, них видів пуг тів, гастритів, заживають р які загинув рації, заруб разки. У діт Людмила Пе косякості, з гайморити, слух і зір. П мн люднка-п точніше каж в давньому колн він всту ство з буд-я був посередн Космосом і ж бі за здоров'я ту його тіла

Після публі ді про Л. Жу «Вестник Ч екстраенса в шло понад 1 від жителів і проханням п і допомогти д ся від хворос після аварії

І ось неда Жунова разом нниками Л. В. Сич прити тича, щоб д і дітам, і до За перш кова під кон

І «Дни

— У дитя роки я дуже футболем. Полтавщині ційні часи м лінкою популяр від батька ч ло за те, що ставив вище лі. Судив пос дорослішав, слугував м Місцева ком от я потрапив до тамтеш ків. На горіх риче, ще й той момент. ливив у сер футболу дот Це слова. Іаської авто вловлює ц Мстислава. у приміщенн менників рес зустрічі з гр мні і працівни мо» (Київ).

Що ж пр спортсменів ку? З'ясувал відбудовуват хий Михайл Києві, який л о зруйнував «мистецтвозна

3 П

ХОКЕЙ НА педомлення гі, де проход роли серед ж динського Со трете місце л Нідерланди. Наш колект служений тр РРФСР, наст сьного «Коло рують. У сн номанди вст більшість кон ля: Бузидова Н. Михайлова тава, М. Чергу дава, Горохо ротнова.

-Зверніть увагу

Георгій ЩЕДРИЙ.

За повідомленням Держкомстату УРСР

Василь ГОРДІЄНКО,
голова обласної Спілки
журналістів.
Івано-Франківськ.

ВІД ПЕРЕМОГИ... ДО ЗАЛЕЖНОСТІ

Не було б
щастя...

*Міністр закордонних справ СРСР О. Безсмертний і держсекретар США Д. Вейкер зустрілися в Каїрі, щоб обговорити можливість проведення переговорів між Ізраїлем та сусідніми арабськими країнами. За словами держсекретаря, Саудівська Аравія та п'ять інших арабських держав дали згоду на ці переговори.

Президент США Д. Буш після звернення до його уряду Багдада дав наказ міністерству оборони направити оперативні десанти частин для подання допомоги цій країні, населення якої постраждало після руйнівного циклону. Нині підтверджено число загиблих — воно дорівнює 140 тисячам чоловік.

Згідно з наказом президента командуючих Тихоокеанськими силами США генерал Ларсен направив у Дакку десантне з'єднання і десятки вертольотів, що доставлятимуть харчі людям, з якими немає іншого зв'язу, крім повітряного.

У пакеті німецько-радянських угод, що були підписані в микуньолу, роз'яснює, віддасте місце займало догар, який стосується фінансування і економіки. Збройний Сил з л'яголь ланіх провінцій об'єднаної Німеччини (які раніше творили частину Німеччини, а тепер існують) Німечцєю Демократичної Республіки). Захід на група військ — така офіційно не існує, але вони можуть порушити солдати офіційно, їхніх сімей та цивільних службовців у Німеччині. Німеччина військове з'єднання, яке існує в Східній Європі, Вітні, інші такі групи (Північна у Польщі, Середня у Чехословаччині та Південна у Румунії). Вони можуть повертатися додому, у порівнянні з армійськими частинами на німецькій землі. З'єднання, які існують, існують, що в часі колишнього війни і ворожнечі між двома військовими блоками в Варшавському Пакті — це до військових частин, які складаються з колишнього таку званого солдатецького табору проти Заходу. У новій ситуації, в якій вони перебувають, вони фіт та політико-економічного розладу сталінсько-брежньовської повоєнної формати існують, і вони існують, перебуваючи в радянських військах, на тисячі кілометрів відірваних від своїх республік, стали неіснуючі.

Але віднесення до масової армії, це не проста справа. Німці зустріли з боку радянського командування низку вимог, переважно на підставі того, що вони були з прохоті на утримання військових частин до їх введення з Німеччини, а також на підставі того, що в тих місцевостях, нудя радянські власті планують спрямувати солдати і офіцери в інші частини, вони не повинні відійти від своїх місцевостей і повинні слухати або переко-

ду до цивільного життя. Змішана комісія розробила проєкт угоди, який згодом став основою для міждержавного договору по всіх пунктах. Відтоді з жовтня минулого року, Західна група військ живе за німецькі гроші.

Згідно з підписаною угодою, німці будуть готові організувати для солдатів і офіцерів, що не зацікавлені в війні, курси перепідготовки. Підготовка до цього вже йшла повним ходом, доніс нове керівництво Західної групи не заявило, що відмовляється повністю від цієї домовленості. У межах чого міністерств оборони не знають причин такої зміни. Згодуються тільки, що німці будуть повернуті в німецьких, а в політичних інстанціях армії. Очевидно, що німці не будуть більше поручувати цього питання. Ми не знаємо, чи в результаті було б платити солдани голландці командири легкозбройно змариновано шакс для набутих в Німеччині, а в Німеччині — солдани професії.

На порядку денному — справа плаоміорні ліквідації радянських гарнізонів, розташованих у всіх областях п'яти земель, себто у Брандєнбурзі, Саксонії, Тюрингії, Саксонії-Ангальт, Мекленбурзі, а також у Берліні. Ділянки військ, які перебувають на території, не було точно по плану усіх етапів виведення радянських військ до 1994 року. Тепер вирішено: першим містом, з якого вийдуть всі радянські підрозділи, стане Магдебург, останнім — Берлін.

Тв виведення дивізій тісно пов'язане з програмою побудови житла. Німеччина зобов'язалася поштом побудувати у трьох республіках, а саме у Відорвці, Росії

Україні, 36.000 помешкань. Ниткою та військовий комплекс підтримки будуть розташовані у всіх військових округах, при цьому найбільш тих комплексів передбачено для України. На території Білорусії заплановано 10 таких селищ, в Росії — 11, а на Україні — 17. Проте радянське командування вважає, тепер, що цього не вистачить і що Німеччина має збудувати додатково ще 18.000 поселень. Цієї кількості жителів по вимозі уважало, але посли не дали ніякої відповіді.

Щодо розмежування військових і цивільних територій на Україні, то їхня географія і розміри передбачають такі: найбільшій масбути у Ізяславлі Хмельницької області (1870 помешанків), другий у Чернігові (1700), Широкій Лів біля Миколаєва — 1850 помешанків, на третьому — Крикій Ріг — 1500 помешанків. Далі в проєкті такі дані: Ізяславль — 1200, Дніпро — 1200, Днішниця — 1310, Черкаси — 1300, Яворів на Львівщині — 1270, Золотоноша — 1210, Кіровоград — 1210, Миколаїв — 1000, Багачеве (Крим) — 850, Ніжні — 800, Великий Токимак — 520, Запоріжжя — 530, Володимир-Волинський — 800, Лебедина на Смілянщині — 490 помешанків.

У зв'язку з цим виникає багато запитань. Передусім — звідкіль і чому така концентрація на Україні? І ще одне: чи парламент і уряд України дали згоду на нову дислокацію, чи центр запропонував німцям твкий географічний план, не питаючи про згоду Києва?

Богдан ОСАДЧУК,
кореспондент «Голосу
України»,
Берлін.

Мексиканські власті в'ють на сполох: німі ніхто практично не має змоги чітко визначити кордони тамтешньої столиці. Це плідно розповсюджує по всьому країні, немов нафтові плями по морських хвилях. Досить сказати, що населення Мексико сягає 18 мільйонів чоловік, які проживають на рігантийських просторах у дві з половиною тисячі невадватрих кілометрів. Якщо цей процес триватиме й надалі, то столиця просто «поглине» значну частину сусідніх штегів країни.

Порівняючи з нафтовою плямою до якої заволодіє слухини, там і вирішили «вконтрабандувати» подальше зросли міста-мегаполіси у зростає свий спосіб, як об'єкту нафтові вносів, як загальному танкера. Ідеться про штучну локалізацію у морі нового творення, як і щодо Мехіко — так званих енологічних бар'єрів. Зелений масив, які з часом виростуть на околицях Мехіко, не тільки стабілізують його масштаби і зважати на неконфронтаційний забудови, а й виконуватимуть роль «зеленого фільтра» від тамтешнього смогу.

Якщо будете
в Малайзії...

...то обов'язково купити собі кінуку з Малайзійським значком та бантом. Практичний довідник Кіс перше видання на таку тему, де йдеться про правила поведінки під час спілкування з представниками трьох основних національних громад — малайцями, китайцями та індіанцями. Автор кінуки Мур Аїні — дочка відомого дипломата та жінка з Парміс — азнайомив з життям у цій галузі. Це дає їй змогу бути близькою до порядків та своїх друзів різних національностей.

Хоча до більшості наведених
випадків з боку ізомації тут
ставляться терпляча, знання
місцевого побуту в викладачів
особливу повагу і симпатії.
Дуже допомагає встановити
взаєморозуміння, бо, напри-
клад, для людини зі сходу го-
ловня відрізняє — це спосіб
показати, що їй дуже сподо-
балось ваше пригостиння. І я-
кщо не несогласуватися супо-
лящо на сьорбати його з пож-
и... — не без гумору пише
Нур Айні Амір.

1. Завжди знімайте зутті перед тим, як зайти до хати малайзійця, навіть якщо вам запропонують не роззуватися.

2. Ні при яких обставинах не торкайтеся голови свого мавпийського знайомого.

3. Ніколи не користуйтеся вказівним пальцем, щоб привертнути до чогось увагу. Складіть кисть у «м'який купак» вказуйте вивипини пальцем який накриває інші.

4. У коїх малайзійців ніколи не користуються піною рукою, особливо за столом. Навіть якщо він півша, це все не виправдовує.

5. Запрошуючи малайзійців до гостів, поцікавиться, яку релігію вони сповідають, бо мусульмани не вживають свинини і алкоголю, більшість індустрії — вегетаріанців, а решта не їсть свинини.

Еврика!

ДЕРЕВО
ЛІКУЄ
ВІА РАКУ

Речовина тископ, яку виробляють з кори тискоханського тиса, що росте у старих лісах на північному заході Америки, є лікувальною. Препаратом для лікування раку Перелом, провадив на університетській лікарні Джона Гопкінса, виявив, що при лікуванні тископом хворих на рак легкого розмір пухлини у 40 відсотків випадків зменшувався у два рази. Оперативні результати було одержано також при лікуванні тископом раку шкіри та товстої кишки.

Цей приврат міг би проїти клінічні випробування, якщо його мали б у достатній кількості. З 1975 року було виготовлено лише 2,4 кілограмів тексолу, що вистачить тільки для 2500 хворих. Один кілограм речовини коштує 200 тисяч доларів, в ділягю зодбування необхідно дев'ять тонн корал, тобто для лікування одного хворого треба спилити 6,4 ядра.

Хоча препарат токсично впливає на будь-які клітини,

Фотоінформація

Новий тансофон з мікропроцесором, який дає змогу екшн-книголюбів не тільки в містах країни, а й у столицях світу, буде виготовлено на заводі болгаро-радянської фірми «Інтерел».

ФОТО ТАРС.

Мундир для Котигорошка

[Закінчення. Початок на 1-й сторінці]

У селлах воєнної слави будь-якого народу завжди є красна й смутна: кожному учасникові здається, що він селтиє не стільки за себе, скільки за іншого.

І він намагається бути хоч трохи кращим, ніж є.

В цьому — щось від хорошої, шалхетної гри.

Можливо, через те ці селта так люблять діти.

І, можливо, заради самих дітей варто селтиувати такі дії.

На знімаках — 9 травня 1991 року в Києві.

Зранку, як і заведено, було ложадея квітів до могили Не-відомого солдата.

Квіти привезли різні люди — від державних мужів Укрітків до зосієн малых Котигорошків.

Затим була хеліна мрочаків.

А трохи згодом по Храштинку пройшли ветерани.

Тем і зустрілися оці два: — Анатолій Миколович Чугунов і Віталій Кольцов. Перший пішов на фронт добровольцем, коли мав за плечима 16 років. Захищав Київ. У дев'ятнадцять вже командував ротом, пройшов з болни половиною Європи. Другий — юний сержант, котрий не нове пороку. Тені зустрічі можли- і раз на рік — сходяться на двох чоловіків різних поколінь, а двох солдатів в одиноких мундирах, мундирах, що належать не лише їм, а й нашім з вами славіній і гірній історії.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО та Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Юрій СЛИВКА

Олександр ЗАЙЦЕВ

Юрій СЛИВКА
Олександр ЗАЙЦЕВ

ІСТОРІЯ КПЗУ: СПРОБА НОВОГО ОСМИСЛЕННЯ

Писати про Комуністичну партію Західної України в 1991 році — довести актуальність справи. Адже комуністичний рух, складовою частиною якого була КПЗУ, ніяк не змінив краху у всьому світі. І дослідник, який звертається до його історії, не може обійти питання: які причини в історичному минулому комунізму призвели до його іншого краху? Дотеперішня радянська історіографія не дає відповіді на це запитання. Як це напередодні, незалежності на гігантському морі літератури з історії комуністичного руху. Її треба писати заново.

ІСТОРІЯ КПЗУ викликає піднятий інтерес через те, що ця партія стала однією з перших жертв тоталітарного режиму, породженого більшовизмом. Крім того, в ній рано виявився такий феномен політичної теорії і практики ХХ століття, який уже тоді прийшов до неприємного конфлікту зі сталінським... емпіричним комунізмом. Це дає підставу розглядати діяльність КПЗУ в контексті українського національного руху.

Не претендуючи на повне переосмислення історії КПЗУ, автори даної статті вирішили спробувати глянути на неї без апології, але й без негачії як політичної організації.

Як і інші комуністичні партії Європи, КПЗУ відкинула з хвилі такий політ. Соціал-демократичного руху на Кавказі той політ, який пропонував ІІІ, не вважала за революційний, а вважала за реакційний. Значним етапом на шляху ІІІ створення стало заснування Інтернаціональної революційної партії соціалістів (ІРСД). ІІІ вважав, що ІІІ створення Інтернаціональної революційної партії соціалістів (ІРСД) Романа Кузьміна (Туркменського) група з такою назвою сформулювала в 1915 році. ІІІ вважав, що ІРСД розділює свої плани з 1915 року. Організація почала діяти в 1916 році під назвою «Двадцятників», а назву ІРСД прийняла лише наприкінці 1918 року.

У всякому разі, Інтернаціональна революційна соціал-демократія виникла в Галичці в роки першої світової війни, коли соціалістичні партії II Інтернаціоналу поділялися на два протилежні табори — так, званих соціал-патріотів та інтернаціоналістів. ІРСД була близька до лівого крила Інтернаціоналістів.

тів. Пантішоєвська позиція сформувалася під впливом К. Лібкнехта і Р. Люксембург. У ставленні до війни вона різко розходиться з членими українських партій Галичини, які підтримали уряди Австро-Угорщини і Німеччини, сподіваючись їхньою допомогою звільнити Україну з-під російської тиску. ІРSD гостро критикувало австрійських крихтиці галицьких політиків, засудувало українських сілових стрільців, які воювали у складі австрійської армії.

У той час, як вимоги політичних мігранців галицьких подійшли до кінця, не сягаючи далі автономії Східної Галичини в межах Австро-Угорщини, ІРСД в червні 1917 року висловився за прилучення Галичини, Буковини до Великої України. Водночас вона відкидала гасло самостійної України. На початку 1918 року в органі ІРСД «Вісник Драгоманівської організації» з'явився

[illegible]

Надії на остаточне розв'язання українського питання галицькі інтернаціоналісти покладали із всеєвропейською пролетарською революцією майбутнім злиттям націй і всевітнім пролетарським державі. Таким чином, ІРСД поділяла ілюзії тогочасної лівої соціал-демократії, яка не терпіла чекати світової революції.

ІРСД була єдиною організацією Галичини, яка підняла та сповсюг провела кампанію за незалежність України. Історик Миколай Жовтневий резюлює: Разом з тим вона підтримала українську Центральну Раду, схвально відгукнулася на діяльність Грушевського та Винниченка. Похід радянських військ на Київ у січні 1918 року викликав розкоління у провіді організації. В результаті «Вісник Драгоманівської організації» виступав на підтримку Центральної Ради, називаючи більшовицькі війська не визвольною, а окупаційною силою.

Отже, ІРСД не можна от-
тожувати з більшовизмом.
Проте саме з ІРСД вийшли
майбутні видатні діячі
КПЗУ: Осип Кривин (Василь
Кривин), Роман Кузьмич (Ку-
зьмичів), Іван Теслюк (Іван
Тес), Мiron Зацьківський
(Косар), Андрій Бабюн (Ба-
бун), Володимир Огонюк (Го-
нюк), Роман Родаський (Род-
аський), видатний революці-
онер цього приводу
1928 році Х Плєнуу ЦК
КПЗУ зазначав: «Історичним
фактом є те, що основи впа-
ли на КПЗУ», а в 1930 році
вже йшлося про утворення
якої окрема підпільна партія
під назвою Інтернаціональ-
на революційна соціал-демок-
ратія. З чим можна погодити-
ся, хоча, на жаль, не рідко
було й «випливання».

У листопаді 1918 року Г. Г. Гринченко охопила національно-визвольна революція, якій призвела до утворення Західноукраїнської Народної Республіки. ЗУНР вела війну за своє існування з молодим

Польської республікою, ян-
теж претендувала на Галиць-
ну. Багато майбутніх членів
КПЗУ опинилися в лавах Га-
лицької Армії, серед них
сотник Бунітований, стрілець
О. Крижак, М. Теслюк,
Ф. Трач, І. Вантух, М. Олен-
сюк та чимало інших. Участь
у національно-визвольних зма-
ганнях, без сумніву, накладала
відбиток на формування
їхніх політичних поглядів.

Характерно, що ІРСД, попри своє опозиційне ставлення до галицького політичного проводу, уникала виступів проти уряду ЗУНР Євгена Петрушевича і ставала, по суті, на його підтримку. Така у грудні 1918 року на нараді в Тернополі: коли членів ІРСД Віленький і Неболюва запропонували створити опозиційну Комуністичну партію Східної Галичини, більшість наради відхилила цю пропозицію, вважаючи, що «виступи проти політиків Петрушевича в умовах польсько-української війни приспівали лише окупації Галичини польськими військами».

Одним не всі ідеї соціалістичні поділяли такі позиції. Наприклад, 1918-го на початку 1919 року в Боржні виступив Сторожук, який виступав проти перли комуністичних груп. Однією з таких груп ставала організація «Соціалістичний центр», яку очолював Косовач на Василею Кочком. Крім того, в Боржні діяв і Григорій Муханець та Іваном Кішпиром. Згодом, в 1920-х роках, в Боржні діяла більшовицька партія військовими колами Радянської України. У квітні 1919 року «соціалістичні комуністи» підняли повстання в Дрогобичі проти влади. Дрогобичі в той час належали радянським владам. В радянській історії графії цей виступ перераховують як повстання, яке «могло стати основою для боротьби пролетаріату». Насправді в нас не збуло підтримки мас за кілька годин після виступу. Це було дуже швидко. Після зв'язки з військами ЗУНР. Інші організатори Дрогобичі повстання вважали, що це було повстання вродом ста-

Крім ІРСД та українських комуністичних груп промислових центрів Галичини участь у створенні комуністичної партії взяли ліві члени Єврейської соціал-демократичної партії і Польдей-Сіону («Єврейський Сіон» — єврейська робітничка організація, що намагалася поєднати сіонізм з соціалізмом). З цих кіл вийшли: мабуть, діячі КПСР Мойсей Мандель, Натан Шпіро (Сухий), Леон Пастернак та інші.

Важливу роль у створенні Комуністичної партії США Галичина зіграла пославши Унітарну Українську партію, причому найбільш активність виявляли не більшовини, а лівлі українські есери-боротьбистів (партія, що виникла в 1919 році внаслідок розколу з української партії соціалістів-революціонерів, з серпня 1919 року стала називатися Українською комуністичною партією боротьбистів). На конференції КПЗУ (1928 названа партія боротьбистів порозумінням з КПСР) серед попередників партії. Боротьбистів діяли союзі з більшовниками, які відірвалися від них наперед перед вимогою повної не-

дежності України. У 1920 році більшість боротьбистів вступила до КП(б)У.

У лютому 1919 року в Станіславі відбулася перша збройова партійна конференція, на якій було проголошено Комуністичну партію Східної Галичини. (Історик О. Карпенко доводить, що це була не конференція, а перший установчий з'їзд партії). Головну роль у скликанні і проведенні цієї конференції (чи з'їзду) відіграли боротьбисти Микола Хрестовий, Михайло Яловий і Карло Савруч (Максимович). Останній був обраний першим секретарем КПС. На конференції брали участь і представники КП(б)У — Василь Сірко, родом з Галичини, як і Максимович.

Факт, що біля КПЗУ стоїть новий Мокня погодився надати думку польського історика Я. Радзівіловського, який писав: «Правдоподібно, що в музії у в'язнів борються з відчуженням, а отже «суть українському виданні, що медано селянським (есерівським), на першому етапі більше відповідає ментальності галицьких українців з літніми настроями». Згодом КПЗУ підтримував тісні зв'язки з колишніми боротобистами в керівництві КП(б)У, особливо з Олександром Шумським.

Лютний 1919 року прайки-
ти вважали датою виникнення
КПЗУ. Але фактично партію
тоді створити не вдалося.
Максимович та деякі інші
учасники станіславської ко-
ференції були незабаром за-
арештовані, контрольовані
ЗУНР. Зрештою, при зна-
встворення партії до якої-
конкретної дати потрібна
ба ще для святкування ю-
вілей, для історика ж доста-
ньо коєставити, що про-
формування КПЗУ був тра-
пидик 1 охоплював 1919
1923 рр., станіславська ко-
ференція стала першим кро-
ком у цьому процесі

[illegible]

(Далі буде)

ЗАМОРА Федір Певляковч. Делегат і галицько-буковинської комуністичної конференції. З 1920 року голова і одночас завідувачий відділом народної освіти Тарнопільського повітового ревкому. Член Всеукраїнського комітету сприяння ечтетелям. 13 серпня 1937 року разом з дружиною безпідставно заарештований і страчений.

ЗАТОНСЬКИЙ Володимир Петрович, Голова Гелрезному. Голова Політбюро ЦК КПСР, Після громадянської війни на партійній, радянській, науковій роботі, Академік АН УРСР, Репресований.

ОЛЕНСКОЮ мікрон Носипович Свиретер Лівасаного підміськ ному КПЗУ, свиретер окружно му лартіі в Стрю. Член і КПЗУ та ЦК «Сельробу». В по лозки роик на партійкій та господарській роботі. Обирес депутатом Верховної Ред.

ТЕСЛЮН Михайло Михайло
звич. член ЦК КПРС
від час. внутріпартійної кри-
зи в КПЗУ відстоювала пози-
ції «більшовицької» членкині ЦК, яку
необоручливо було звинуваче-
но в «переманюванні» зрад.
1934 році репресований. Після
XX з'їзду КПРС реабілітований.
Автор книги спогадів «У бороть-
бі за перемогу».

13 травня 1991 року, № 90.

своїх братів-монархії, два...
...два хижі...
...влади...
...Але істо...
...тан, що уряд...
...в силу...
...саме в період...
...війни з біль...
...оначально-куль...
...тієї части...
...народу, яка...
...верхністю. Так...
...складі австро...
...укрівські...
...ування — Сі...
...До них пішов...
...міської і...
...іотичної моло...
...пратнення...
...українські сі...
...сля славного

ника, знаходили мистецьке втілення в його творах. «Марія» написана 1916 року у Відні, куди доля занесла письменника в цей період. Це була друга новела, створена під глибоким враженням воєнних подій. Перша з них («Діточа пригода») мала загальногуманістичний зміст, розкривала трагізм війни, яку несла руйну і смерть. Новела «Марія» відкривала новий ідейний горизонт творчості Стефаника — національно-визвольний. Ризиковано і небезпечно раніше було розглядати згадані твори саме через те, що становить їх серцевину. Акцентувалася увага на трагічному аспекті «Марії» і «Синів», наголошувалося на «антивоєнному» спрямуванні цих творів і лише окремі дослідники глухо говорили: Марії, цій матері-страдниці, «уже не чужі патріотичні по-

своїх дітей, стали їм великою моральною опорою. Вдумаймося у слова письменника, за якими ціла історія мук, стогадань, а водночас і духовного розвитку таних, як «Марія». «Пішли до школи. Ходила за ними по всіх містах, носила на плечах калачі й білі сорочки, ноги ніколи не боліли її. А як у Львові заперли їх до в'язниці, то була така колюча, а та колюча була й летіла до синів, мовби там у машині, напереді горіло її серце. Між ними панями-мамами почула себе перший раз у житті рівною зі всіма панями й тишлася, що сини поставили її в одному ряді з ними».

Скільки століть вив українським селянством тяжіло почуття суспільної меншовартості, хоч саме вони, хлібороби, своїми мозолястими руками годували народ; як гнітила їх эта вимушена по-

західноукраїнських землях українсько-руська радикальна партія на чолі з Франком та Павликом, селянські товариства «Січ», центром яких став Стефаників край — Покуття. У статті про Шевченка, написаній 1901 року, Стефаник зазначав: «Селянський світ висилає найліпші свої сили в інший, панський світ, аби вони там набрались розуму і боронили потім його перед тим ворожим, панським світом». Перегук між ідейною спрямованістю згаданої статті й наведеним вище фрагментом з новели «Марія» — очевидні.

Нові, ще тяжчі випробування випадають на долю Марії та її синів у період першої світової війни. Вірний своїй сконденсовано-лаконічному, напівпсихологічному манеру, Стефаник зразу переходить читача у вир подій: «А як настанала війна, то оба старші зараз зачали збиратися, а й найменший не хотів лишитися». Почалася нова, вища фаза

Стефаник, який сам пережив ту величезну історичну подію, яку так пронизливо змалював у новелах «Марія», «Сини», надзвичайно стисло, художньо-емоційно, як великий майстер слова, передає патріотичний порив, що охопив українську молодь, одухотворену ідеєю національного визволення: «Хоругви й прапорки шелестіли над ними і гримів спів про Україну».

Згадаймо, як про цей період в житті західноукраїнського села згадує Стефаник дід Гриць з одноім'яної новели:

«Ми росли, діти наші, множилися, всі одного духа... зробили одну номенду українську, а номенда каже: має бути Україна. Хто цього часу в нас не видів, тому бог, видно, ласки не вділив». Стефаникові Марії випала щаслива й нещаслива доля бацити цей час, пережити всі його рідкісні й сумні події. Письменник показує кульмінацію переживань в душі своєї героїні: спочатку вона,

Ця частина новели подана кризь призму «півсуну-спомину». Та вона реальна до деталей, змалювана письменником події минулого максимально наближені до тих обставин, в яких живе Марія, втративши синів:

«Марія прочувала з півсуну-споминів, заломила руки та й кричала:

— Діти мої, де ваші кістки білі? Я піду позбираю їх і принесу на плечах додому!».

Цей трагічний мотив — втрата синів — знайде своє геніальне втілення і в іншому монументальному творі Стефаника — новелі «Сини».

Перехід до зображення дальших подій проходить через ретроспективні згадки Марії про страждання першої світової війни, про втечу від страху перед наступом царської армії старих людей, малих дітей з матерями, у світ за очі, коли «дорогі дудніли й скрипіли, їх мова була страшна...», коли супро-

виступає...
...Його портр...
...від наружн...
...він для пр...
...найбільш...
...цінніша п...
...ї самої. М...
...ші солдат...
...«арату, з...
...портрет Ш...
...ли й тогт...
...образ ног...
...врятувала...
...ча при ць...
...раждала...
...— Ф. П. Ш...
...а вони ку...
...ми», що й...
...пішли з го...
...Марія хот...
...рет Шевч...
...ми гостям...
...не отут і...
...не дам»,...
...вона.

Стефани...
...цією де...
...«крізь пр...
...чекна) ду...
...єдність ук...
...них кордо...
...чих воюв...
...монархії...
...— Ма...
...свято Ше...
...в тюрмі...
...нам обра...
...привели...
...поставили...
...«А хто...
...ні? Звідк...
...далі знов...
...ті злочин...
...рат під ч...
...війни на...
...ваних н...
...них земл...
...українськ...
...турних ц...
...Врешті...
...й підозро...
...раз Шев...
...шають. Н...
...тайками...
...отримали...
...матерів п...
...війну —...
...лову вкр...
...ворон оч...
...вона кнта...
...національ...
...остаточно...
...серце до...
...— Ви...
...сини вас...
...ці».

Так М...
...«А хто н...
...дає — і...
...має: ті, ш...
...українці...
...брати рід...
...Це па...
...лення во...
...з іншим...
...ням, до...
...дати-укра...
...армії...
...— М...
...ріжем»,...
...українці...
...своїх бр...
...Скільки...
...геді у ц...
...ни укра...
...ків відок...
...творач...
...книпий, ...
...кових о...
...ковей «Б...
...Горе...
...Нашим...
...нива...
...Та на...
...Що з...
...воро...

Утверд...
...єдності...
...з-над Дн...
...домленн...
...найбільш...
...ували Ш...
...Шевченк...
...ує в н...
...ідейно у...
...вирини...
...утверд...
...тупає Ш...
...співують...
...«Поча...

нагай...

Федір ПОГРЕБЕННИК

СТЕФАНИКОВА

«МАРІЯ»

Пам'яті синів Стефаника — Семена, Юрія, Кирила.

чуття, що прийшли до неї з любов'ю до рідних синів». Сьогодні, нарешті, можемо сказати, що Стефаник як письменник і громадянин цілком свідомо виконав свій патріотичний обов'язок, створивши новели «Марія» і «Сини», що герої цих творів — не сліпе зоряддя в руках якихось політиків, не обурені «націоналістичною пропагандою», в освітлені високою ідеєю служіння рідному народові, свідомо стають на шлях визвольної боротьби за його краще майбутнє. І селянка Марія, і старий хлібороб Максимі благословляють своїх синів, вірять у торжество тих ідей, за які вони віддали своє життя.

Новела «Марія» має всі притаманні Стефаникові художні прикмети. Емоційна, образно-експресивна мова. Монологи-роздуми Марії чергуються з авторськими відступами. В центрі твору — образ Марії, її внутрішні переживання. Напружений внутрішній світ героїні розкривається на тлі тривожної воєнної атмосфери: «Далеко за горами ревіли гармати, падали села, а чорний дим розлягався змієм по синьому небі і шунав щільно у блакиті, щоби десь там обмитися від крові і слези».

За її плечима дрижали вікна за кожним гарматним громом. А може, там і її сини, може, вже закутались в білий рантук снігу, і вров біжить із них і малює червоні квітки».

Яка сила у змалюванні узагальнюючої страшної сцени війни!

Письменник застосовує далі ретроспективний принцип відображення подій: йде сповісна високої художньо-емоційної напруги оповідь (внутрішній роздум-монолог) про те, як Марія разом з чоловіком вкохувала своїх синів, послала до школи, перейнялася їхніми надіями і сподіваннями. Гей, гей, скільки-то таких сільських матерів прагнули вивести в люди

кірлівність, залежність від вищих станів суспільства. Національно-визвольні поривання справді ставили в один ряд і зіддану народові інтелігенцію, і передове селянство. А вже в лавах січових стрільців, поряд із молодими інтелігентами, стояли і сільські хлопці, всіх їх об'єднала висока ідея служіння народові. Оце духовне воскресіння, відродження — притлумленої душі народної Стефаник переживав як велику культурну подію. Його Марія стає богорівною, жертвує своїми синами в ім'я любові до народу. Із простої селянки-хліборобки вона під впливом патріотичних поривань її синів виростає духовно, підноситься вив оточенням як свідомо суспільна одиниця.

Оце духовне відродження Марії письменник показує кризь призму її внутрішніх переживань, пов'язаних із зростанням снів, їх національно-патріотичним змістом. Спочатку Марія вболає над долею малих синів. Безнастанно думала про них і тоді, коли разом з чоловіком цілу ніч жала, дзвонячи дітям до сну серпами, і тоді, коли вранці провадила їх до кернички і змивала голівки, і тоді, коли, ставши гімназистками, сиділи по тюрмах. Радувалася ними, коли влітку сини приїздили із своїми товаришами в село на канікули: «Хата наче б ширшала, двором ставала. Співали, розмовляли, читали книжки, ласкаві до простого народу, і народ до них прилип, коло них ців: збирився їх розумом добувати мужицьке право, що пани з давен-давня закопали в палатах. Ішли лавою з хоругвами над собою, і пани їм проступалися».

Так цілком по-новому Стефаник ставить проблему ролі сільської інтелігенції у житті народу. У підтексті цього твору можна вловити відгомони того великого селянського руху, що його викликала на

драматичних переживань Марії. Спочатку вона стримує свій внутрішній біль: «Лагодила їх цілу ніч в дорожку, затикала рот, аби їх не побудити. А як почало світати, на зорях, як побачила їх, що сльотять суконіями, то й сама заспокоїлася. Сіла біля них у головах, гляділа на них тихесенько від зорі до сходу сонця і — в той час посивіла».

Якими простими і водночас глибокими, глибокими штрихами передано переживання матері, яка не говорить ані слова, але в серці якої відбувається ціла трагедія: вдумуючись ще раз у страшні слова Стефаника: «...гляділа на них тихесенько від зорі до сходу сонця і — в той час посивіла». Чи одна мати в той час посивіла, але й душею піднялася, бо відчувала, що сини йдуть за покликком серця. Пригадаймо відповідну сцену з повісті Гоголя «Тарас Бульба».

Через серце Марії проходять усі подальші національно-психологічні переживання — і її самої, і її синів.

Вона супроводжує синів на війну, до міста, так, як колись супроводила їх до гімназії. «Іщо крок ступнула, то все ядидлася, що котрийсь зі старших обернеться до неї і скаже:

— Мамо, лишаємо тобі найменшого на поміч і потіху».

Можна зрозуміти сподівання матері, яка сприяла духовному зростові своїх синів, сама біля них набиралася національної свідомості. Адже мати прагнула оберігати від небезпек хоча б одного з них, адже ж йшли на війну. Та альтернативи в таких питаннях не може бути для синів Марії, хоч вони розуміють свою матір: «...Ні один не авернувся, ні один не сказав того слова». Вороття додому нема ні для кого з цих синів Марії кличе ще одив мати — Україна.

як і сотні подібних до неї матерів-селянок, задревіло «держало серце в долонях» і дмухала на нього, щоби не боліло. А потім, у стані відчаю, — далі цнтую те, що написано Стефаником кров'ю серця: «Виймала з рукава ніж і сказала: найменший, Дмитро, най лишиється, а ні, то закопає зараз у себе ніж». Таку високу напругу драматичної дії можемо зустріти тільки в трагедіях давньогрецьких і давньоримських письменників. Хіба ми не розуміємо, що творилося в цей момент в праїсній душі Марії, яка залишалася без снів. Але письменник не обмежується цим кульмінаційно-емоційним моментом. Мати, сказавши синам свою останню волю, тут же збагнула страшну істину: «...перетяла тям ножем світ надвое: на одній половині лишилася сама, а на другій — сини тікають геть від неї... І випала». Сини, що любили свою матір, ще більше любили Україну, розуміючи і глибоко переживаючи біль найсвятішої в світі людини, яка дала їм життя, пішли за покликком матері-України. І на це благословила їх Марія. Коли Дмитро залишився біля несприятимілої матері, вона, прийшовши в себе, не задумуючись, сказала йому:

«Вікім, синку, за ним, аби-м їх здогонили, най мені, дурній мужиці, простять. Я не знала добре, я невинна, що моя голова здуріла, як тота Україна забирає мені діти...».

І побігла з наймолодшим Дмитром здоганяти інших синів, які йшли могутніми рядами, аж земля дуділа під ними, а над головами злітала січова пісня. Далі, що не слово, що не рішення, то рух, динаміка, дія. Один короткий абзац — і перед очима ціла картина: «Бігла, кричала: Іване, Андрію! Всі бігли за тими довгими, рівними рядами синів, падали на ноліна й голосили».

тивні армії — австро-угорська й царська — «стріннулися над рікою», як «гвртмативнажували землю з її предковичної постелі».

Змалювана автором картина кривавої битви над рікою, після якої «поле за кілька днів зродило багато, багато хрестів», набрав не лише узагальнюючо-символічного звучання, а й конкретизації-реальності. Адже цим цвинтарем, поміж ці хрести солдатів царської армії повели її найменшого сина, який російського царя називав катом українського народу. «Казали, що ведуть його на Сибір...». Попрні ті хрести повза царських офіцерів і чоловік Марії — і пропав, як і син, навки.

Так, на долю Марії випадають одне за одним нещасття. На ті цих спогадів — внутрішніх монологів — героїні твору Стефаник виділює заключну картину новели — прихід до села солдатів-українців царської армії, козаків, мати-страдниця, в якої царат з'явив сина й чоловіка, спочатку відчуває до солдатів неприязнь, називає їх грабниками. «Була люта, що ніколи не дозволяли їй лишитися в спокої, і назала до них голосно:

— А вже йдете, рабівники!».

За такі слова Марія могла піти слідом свого чоловіка. Царська адміністрація вислала в Сибір сотні українських селян, які виявляли невдоволення окупаційними властями. Але в цих царських солдатах Марія відчула щось близьке і рідне, вже починаючи з перших промовлених ними слів.

«— Нічого, матусю, рабувати не будемо у вас, хочемо нагрівтис в хаті. Пустіть, душа замерзла в тілі».

Відповіла:

— То йдіть грієтис в студеній хаті».

Сама ж хотіла вийти з хати, не довіряючи непроханим гостям. І тут, під час короткого діалогу між солдатами й селянкою, доходить до злагоди й приязні. Марія серцем збагнула, що за люди ці солдати. Поступово між ними зростає взаєморозуміння. Тим ідейним духовним вогником, що невдмдо з'явнує Марію й російських солдатів-українців, яких насильно потнали воювати проти своїх єдинокровних братів.

му нема ні для ко-
сників Марії клич-
мати — Україна

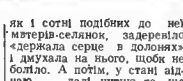
довгими, рівними рядами силів, падали на коліна й голосили».

днів українців, яких насильно погнали воювати проти своїх єдинокровних братів

«Почали співати,
нагайками

Стефаника. Прочитую Их, бе-
них думка письменника ста-
ущербоно:

дає нам підстави стверджувати, що це одне з перших місць українській літературі.

як і сотні подібних до неї матеріалів-селянок, задеревіло і здержало серце в долонях».

багато хрестів», набярав не лише узагальнюючо-символічного звучання, а й конкрет-но-реального. Адже диявол цинтарем, поміж ці хрести солдати царської армії по-вели ЙІ найменшого сина

отримали від своїх дружин матерів перед відходом на війну — «щоби було чим голову акрити в полі, щоби аорон очей не клопає». Червонь китайка аявилася тим

У пркінцевій частині но
вели діалог Марії із солдата
ми-братами переростає у по
лілог, у якому беруть участь
різні жінки, кожна з яких
дає свою репліку.

Так знову ідейно-емоційний заряд твору каснажується

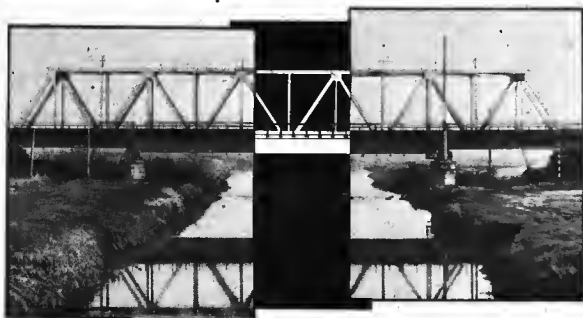
довгими, рівними рядами силів, падали на коліна й голосили».

днів українців, яких насильно погнали воювати проти своїх єдинокровних братів

«Почали співати,
нагайками

Стефаника. Прочитую Их, бе-
них думка письменника ста-
ущербоно!

дає нам підстави стверджувати, що це одне з перших місць українській літературі.

МОСТЫ

ЧЕРЕЗ
РЕКИ
УКРАИНЫ,
СТРОИТЕЛЬНО-
МОНТАЖНЫЕ
И ПРОЕКТНЫЕ
РАБОТЫ,
РЕКОНСТРУКЦИЮ
И КАПИТАЛЬНЫЙ

РЕМОНТ
МОСТОВ,
ПУТЕПРОВОДОВ
НА МЕСТНЫХ
АВТОМО-
БИЛЬНЫХ
ДОРОГАХ,
ПОДЪЕЗДАХ
К ФЕРМАМ
И ДРУГИМ
СЕЛЬСКО-
ХОЗЯЙСТВЕННЫМ
СООРУЖЕНИЯМ
ВЫПОЛНИТ
ДЛЯ ВАС

**«УКРДОР-
МОСТОСТРОЙ»**

Обращаться по адресу:
252148, Киев-148, ул.
Жмеринская, 22.

Трест по строительству
мостов, путепроводов, и
искусственных сооруже-
ний.

Тел. 477-37-54.

ДЕРЕВЯННЫЕ ДЕНЬГИ?! - ЭТО ИДЕЯ!!!

На дровесину можно обменять ВСЁ!

Красноярская РПИ "Всемир" осуществляет обмен коммерческой информации. Мы поможем ВАМ заключить бартерную сделку с сибирскими лесозаготовителями. Ждем от Вас гарантийное письмо с перечнем предлагаемой продукции и согласием уплатить 5% от номинальной стоимости сделки - в счет посредника.

НАШ ЛЕС - ВАШЕ БОГАТСТВО!

Предварительная цена рекламно-информационной посреднической услуги - 500 рублей по безналичному расчету, которые Вы готовы перевести на счет РПИ "Всемир" №160993 в Красноярском краевом управлении ЖСБ МФО 144018, копию платежного поручения просим приложить к гарантийному письму. "Что можно обменять на дерево?" - так будет называться экспресс-издание "Всемира", которое Вам будет предоставлено бесплатно.

Наш адрес: 660049 Красноярск, пр. Мира 3,
СП РПИ "Всемир". Телефон для справок: 27-50-77.

Відома японська корпорація
«МАЗДА» надана СП «Мінolta-
Трейдінг-Україна» ексклюзивні
права на продаж та обслугову-
вання автомобілів «Мазда-323»
[одна з найкращіших мо-
делей].

**MINOLTA
TRADING UKRAINE**

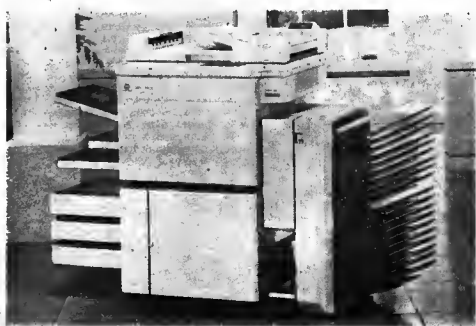
ЯПОНСЬКІ АВТОМОБІЛІ НА УКРАЇНІ ВЖЕ СЬОГОДНІ!

Ці автомобілі виготовляються спеціально пристосованими до умов експлуатації на Україні. Двигун дизельний. Надается гарантія і здійснюється післягарантійне фірмове обслуговування у спеціалізованих майстернях — унікальні умови на ринку автомобілів.

Оплата — у вільно конвертованій валюті, обслуговування — за карбованцями. Ціни — нижчі за середньоевропейські на 20—25%.

Звертаємо увагу нерівнинні підприємств: ви можете придбати автомобіль «Мазда-323» за валюту, а продати його своїм працівникам за КАРБОВАНЦІ.

Наші телефони в Києві: 417-71-20, 417-81-23.
Адреса: 252000, Київ, вул. Туровська, 13.

УВАГА!

ЯПОНСЬКА КОПІЮВАЛЬНА ТЕХНІКА!

СП «МІНОЛТА-ТРЕЙДІНГ-УКРАЇНА» — єдине на Україні підприємство, яке не лише продає японську копіювальну техніку, а й здійснює її ГАРАНТІЙНЕ та ПІСЛЯГАРАНТІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ.

Вам пропонуються копіювальні системи, факси та фото і відеонамери японської фірми «МІНОЛТА», зосередженої своєю оптимізою в унікальним топером. Спеціалісти фірми навчать вас швидко і майстерно оперувати цією вкрай необхідною в сучасних умовах технікою.

Оплата — у вільно конвертованій валюті, обслуговування і навчання — за карбованцями.

Наш телефон у Києві: 417-85-78.
Адреса: 252000, Київ, вул. Туровська, 13.

